

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameštencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 77.

Sobota 20. septembra 1930.

Leto V.

Proč s fevdalnim duhom iz strokovnih organizacij.

Še je ostalo mnogo ostankov slepe podložnosti.

V današnji družbi je še silno zasidran fevdalni duh med človeštvom sploh, pa tudi med delavstvom. Geslo »cuius regio, illius religio« in kogar kruh ješ, tistega mišljenja moraš biti, je ostalo še v krvi. Podaniki fevdalcev so imeli ta gesla za sveta in fevdalec je vladal in gospodaril z njimi enako kakor s svojo živino. V teh razmerah, ki so trajale dolga stoletja, tisočletja, ni čudno, da je ostalo mnogo ostankov te slepe podložnosti, ki ne vidi in ne sluti svojih bistvenih interesov. Ta duh mori, ta duh ovira razvoj, brani delavstvu, da bi se naučilo presojati svoje interese in misliti nanje.

V prejšnjih dobah je obvladala podanike brutalna sila, ker je bil gospodar gospod, vsi njegovi podaniki sužnji. Današnji gospodarski sistem je drugačen; ni več fevdalen. Podjetništvo je postalo samostojno in se otrslo podanikov, ki jih kliče samo takrat, če jih rabi. Nastali sta dve fronti: neodvisni podjetniki in svobodni delavci. Prvi kupujejo delo, drugi ga prodajajo, če ga prvi potrebujejo. Gospodarski interes obeh skupin je različen, nasproten, in se sklepajo med obema lahko osebne ali skupne pogodbe, na katere pristajata obe stranki popolnoma samostojno. To so torej pogodbe enake med enakimi; pogodbe med dvema samostojnima, neodvisnima faktorjema.

Iz tega sledi povsem naravno, da se morata obe skupini dogovarjati svobodno.

V današnjem strokovnem delavskem gibanju pa opazamo, da nekatere strokovne organizacije grade svoje organizacije na fevdalnih ostankih, verskih, plemenskih in nacionalističnih. Take organizacije, ki izvajajo ta meščanska gesla, imajo vedno nekaj skupnega z meščanskimi, oziroma fevdalnimi ideologijami. Z nedelavskimi frazami vpregajo delavstvo v fevdalistično miselnost podjetništva in s tem slabe vrste delavstva, slabe njega svobodoljubno aktivnost pri sklepanju svobodnih dogovorov med svobodnim delavstvom in svobodnim podjetništvom.

Ne zavedajo se namreč, da je danes delavec enako svoboden član družbe kakor podjetnik in da mora delavstvo jačiti edino svoje svobodne vrste, gojiti svojo svobodno ideologijo, če se hoče z uspehom uveljaviti v življenju.

Razumljivo je, da vrše svojo nalogo samo one strokovne organizacije, ki se čutijo in so svobodne, napram vsem vplivom in idejam fevdalne dobe odklonilne, ker današnje razmere zaradi velikega socialno-gospodarskega razvoja ne odgovarjajo več ne času ne potrebam.

Delavstvo mora stremeti za svobodnimi strokovnimi organizacijami in vršiti v družbi samo tiste naloge, ki mu pripadajo.

Komisija za Pan-evropo.

Na seji Društva narodov dne 17. t. m. je bila sprejeta resolucija, ki zahteva vpostavitve komisije za študij načrta o Pan Evropi. Resolucija je bila sprejeta soglasno.

Po nemških volitvah.

Socialna demokracija odločujoč faktor v politiki Nemčije.

Kljub temu, da nemški centrum, kateremu pripada tudi kancler Brüning, ni izgubil pri volitvah mandata, nego je 4 pridobil (ne 12, kakor pravi »Slovenec«), vendar je dosejanja koalicija potisnjena v veliko manjšino, ker je nekaj vladnih strank izgubilo večje število mandatov.

V Nemčiji pride na vsakih 60.000 volilcev en mandat. V zadnjem državnem zboru je bilo 491, v novem je pa 573 poslancev. To prihaja od tod, ker je leta 1928 volilo 30.728.381 volilcev, letos pa 34.943.460.

Marsikje je rezultat nemških volitev nekoliko presenetil in zbudil sadistično veselje. To velja zlasti za vse one demente, ki stojijo na stališču diktature ali hierarhije.

Ljubljanski »Slovenec« je v volilnem rezultatu in članku pokazal, da so socialisti izgubili okoli 1 milijon 500.000 glasov, — kar je seve pomota, — ker so izgubili le okoli 600.000 glasov. Istotako pravi v svojem uvodniku z dne 16. t. m., da so socialni demokrati, ker so bili prisiljeni prevzeti v državi vodilno vlogo, pa niso storili paradiža, zaigrali svojo vlogo. To je bistvo trditve. Vendar, kdor pozna nemško politiko ve, da so socialni demokrati v državnem zboru delali pozitivno in da je bil centrum, to je »Slovenčeva« zavezniška stranka tista, ki je onemogočila izvedbo socialnih reform in drugih dobrih praktičnih načrtov. Očitek je torej iz trte izvit in napisan v hrepenenju po fašistovski ali hierarhični oziroma oligarhični diktaturi.

Kljub vsem tem podtikajem je pa nemška socialna demokracija ohranila svoje kadre tako močne, da je v razmerju z vsemi drugimi strankami v Nemčiji najpomembnejši politični faktor, ne le za Nemčijo, ampak tudi za inozemstvo.

Pruski ministrski predsednik socialni demokrat Oton Braun, ki nedvomno pozna politični položaj v Nemčiji, je dal z ozirom na izid volitev naslednjo izjavo:

»Rezultat volitev ne opravičuje posebnega pesimizma. Kljub volilnim rezultatom se nisem niti trenutek bal ogrožanja republikanske ustave, javne varnosti ali naše zunanje politike. Povsem izključeno je, da bi radikalne stranke, ki so izšle iz volitev kot zmagovalke, imele priliko, uresničiti svoje recepte za vladno dežele. Smatram kot gotovo, da se bo osnovala velika koalicija razumnih strank ter da bodo nedvomno z zadostno večino v držav-

nem zboru združile vse svoje sile in se borile proti nezaposlenosti in izboljšale položaj množic. Sicer pa smatramo naglo porast reakcionarnih ekstremistov za mrzlično vijugo, ki zopet pade, čim se povzročitelj — v tem primeru nezaposlenost — popolnoma ali vsaj deloma iztrebi s telesa naroda. Velika večina radikalnega volilstva je glasovala za ekstremske stranke, ker so jim obljubovale, da jim izboljšajo osebni položaj. Toda tudi ti volilci niso nikdar resno mislili na to, da bi odobrvali zločinsko in lahkomišljeno zunanjo politiko radikalnih strank.«

Ta izjava ministrskega predsednika Brauna kaže, da je socialna demokracija v Nemčiji ohranila svojo politično veljavo in da nima prav nikakršnega vzroka presojati položaj pesimistično, ker je ravno socialnodemokratska stranka s svojimi discipliniranimi organizacijami, ne le jeziček na tehtnici, ampak naravnost odločujoči organizem v politiki Nemčije.

V Nemčiji resno razpravljajo o veliki koaliciji, v kateri naj bi sodelovali tudi socialni demokrati. Nikakor pa ne nameravajo sodelovati dosedanje vladne stranke s fašističnimi narodnimi socialisti, katerim ne žaupajo niti predsednik republike Hindenburg.

Težko bi bilo pridobiti stranke za kolaboracijo s pučisti, ki jih povečuje ljubljanski »Slovenec«, ne le zaradi notranje politike, marveč tudi zaradi zunanje. V svetovnem časopisu je volilni rezultat napravil neugoden vtis, češ, da se Nemčija pripravlja na sabotažo mednarodnih pogodb in dogovorov. Ta sumnja in to nezaupanje je dalo povod nemškemu politikom, ki slone na weimarski ustavi, da so takoj po volitvah poudarili miroljubno politiko v sedanjih smeri na znotraj in na zunaj.

Fašist Hitler, ki ni bil izvoljen, je že po volitvah temeljito kapituliral s tem, da je rekel na shodu, da narodni socialisti niso prevratniki in pučisti, temveč zgolj duševni revolucionarji. Menimo, da ta kes nemškemu komunistom ne bo dosti pomagala.

Objasnili smo položaj v Nemčiji v splošnem. Naravna posledica tega navidez kritičnega položaja je, da se vse prave demokratično misleče, republikanske čuteče stranke oklenejo svoje weimarske ustave in z značajno ljubeznijo do nemškega naroda zajeze pučistovski rovarjenje ter varujejo svojo demokratično republiko.

Pan-evropa na ženevski seji Društva narodov.

Varnost miru — vprašanje razorožitve.

Seja Društva narodov, ki se vrši te dni, je zlasti pomembna, ker je sprejela načelo Pan-evrope in obenem se ogražala razmeroma energično proti vojni. Pomembni so bili govori Brianda, Hendersona, dr. Curtiusa in za Jugoslavijo govori zunanjega ministra dr. Marinkovića, ki je izjavil, da je Jugoslavija iskreno za Pan-evropo.

Marinković je na seji svojim odločnim nastopom znatno olajšal položaj. Rekel je med drugim, da se problem varnosti, to je, miru ob-

ravnava kot nekaj nevažnega; on pa mora ugotoviti,

da se narodi boje vojne,

ker še vedno niso prepričani, da ni mogoča. Narodi ne kažejo takozvani varnostnim garancijam nikakršnega pravega zaupanja. Vprašanje varnosti ni enostavno vprašanje razorožitve. Istotako je pretirani nacionalizem (fašistični), ki utegne varnost ogrožati.

Marinković je predlagal, da se takoj ustanovi posebna komisija, ki problem preštudira. Marinković je

zastopal stališče, da je vprašanje nujno in da torej ne kaže vprašanja prepuščati birokratičnemu postopku, ampak ga je takoj pozitivno rešiti.

Dne 17. t. m. je prjelo tajništvo Društva narodov od francoske delegacije predlog oziroma resolucijo, ki jo je podpisalo 45 delegacij.

Resolucija naglašja, da je tesno sodelovanje vseh evropskih vlad na vseh poljih javnega življenja temeljne važnosti za ohranitev miru. Izvoli naj se posebna komisija, ki naj v sporazumu s tajništvom Društva narodov prouči vprašanje evropske federacije in do prihodnjega zasedanja plenuma Društva narodov sestavi konkretne predloge. Ti predlogi naj se nato obravnavajo po skrajšanem postopku.

Tak je doslej potek oziroma uspeh važne razprave, ki interesira zlasti Evropo, prav posebno pa nas, ki se nahajamo na starem balkanskem ognjeniku.

Kritika oblastev je dovoljena.

Važna izjava predsednika vlade o tolmačenju tiskovnega zakona.

Doslej je veljalo načelo vobče, da je kritika oblastnega delovanja sploh ni dovoljena, dasi ni prepovedana ne po izjemnem zakonu, ne po tiskovnem zakonu. Nasprotno, predsednik vlade je že sam izjavil, da so dobrohotni nasveti in predlogi dovoljeni, kar je končno enako vredno, kakor kritika v resni objektivni obliki.

Mi nismo nikdar dvomili, da je debata o javnih zadevah in javnem življenju potrebna, ker vzgaja, goji moralo in vzbuja čut vestnosti in pravičnosti ter odgovornosti napram celoti. Zato smo tudi ponovno povedali svoje mnenje v obliki, ki jo je običajna morala dopuščala.

Podrejene oblasti so bile o tem vprašanju morda preozkosrčne.

Sedaj pa poroča beograjska Avala, kar moramo smatrati kot uradno deklaracijo, da ni z nobenim zakonom objektivna kritika prepovedana in tudi ne s tiskovnim zakonom. Seveda mora biti kritika objektivna; kritizirati se sme nepravilnosti, ki jih povzročijo razni organi. Tako se doslej ni smelo kritizirati delovanja državnih, banovinskih in občinskih oblasti.

Seveda mora biti kritika objektivna in mora sloneti na dejstvih, ker je vsak kritičar osebno odgovoren za resničnost svojih objav.

Predsednik vlade namerava v tej zadevi izdati k tiskovnemu zakonu posebna navodila.

Upamo, da se je s tem ukrepom napravil korak naprej, ker je kritika v javnem življenju potrebna. Brez kritike ne bi mogel biti razvoj zdrav.

Italija se boji Male antante.

Na Dunaju se v kratkem sestanejo avstrijski kancler dr. Schober, madžarski predsednik vlade, grof Bethlen in italijanski zunanji minister Grandi.

Iniciativa je nedvomno italo-madžarska. Italija misli pridobiti za svoje namene tudi Nemčijo in forsirati revizijo mirovnihih pogodb.

Neverjetno pa je, da bo uspela, ker je nje domača in zunanja politika nesimpatična zlasti za Avstrijo in Nemčijo. Italija seveda hoče ustvariti obenem protitež proti Mali antanti z ozirom na razprave o Pan-evropi.

Razvoj demokracije v Turčiji.

Zakonski osnutek, ki predvideva splošno volilno pravico.

Turškemu parlamentu v Angori predloži vlada zakonski načrt, ki bo obsežal principe splošne volilne pravice in dovoljeval ustanavljanje demokratskih in republikanskih strank.

V novem zakonu bo priznana tudi ženam splošna volilna pravica.

O zakonu bo turška zbornica razpravljala na prvem zasedanju.

Na Španskem so ukinili cenzuro.

V Španiji je trajala tiskovna cenzura nad pet let. Dne 17. t. m. pa je bila cenzura ukinjena, razen v barcelonski pokrajini, kjer je nastala stavka; v Barceloni sploh splošna stavka.

Odredba glede ukinitve cenzure je pametna, ker je cenzura nepotrebna stvar.

Razne prestopke, ki jih zagreši tisk, vendar lahko vsaka država preganja po neštetihih paragrafihi. S cenzuro se pa preprečuje tudi zdrava potrebna kritika prav pogostoma.

Mussolini pride v Ženevo!

Inozemski listi so poročali, da se je italijanskim listom uradno naročalo, da naj hujskajo proti vsem kritikom italijanskega fašizma. Nasprotno je pa izjavil Mussolini, da srčno želi mir in sporazum tudi s sosedi. S tem namenom pojde Mussolini v Ženevo in se bo tam skušal dogovoriti za sporazum s Francijo. Mi ne verujemo, da bi demagoški fanatizem gradil italijansko državo.

Henderson okraden.

Vlomilci so ukradli važne tajne spise.

V prostore angleške delegacije v Ženevi so neznanci vlomili ter ukradli iz zaklenjene omare važne spise angleškega zunanje ministrstva. Gre baje za pogodbo, ki je bila nedavno sklenjena med Hendersonom in Grandijem (Anglijo in Italijo). Omara je docela nepoškodovana, kar kaže, da so vlomilci izvršili tatvino s ponarejenimi ključi. Stvar je za diplomacijo neprijetna. Sledi za vlomilci ni.

Senator Kellok sodnik haaškega sodišča

Društvo narodov je izvolilo v haaško mednarodno sodišče ameriškega senatorja Kelloga.

Glavne napake komunističnih strokovnih organizacij.

(IGB.) Priznati so mora komunistom, da se nad nedostatki svojega dela prav nič ne vznemirjajo. Tako imamo priliko, da podamo po mednarodni tiskovni korespondenci, izrazito komunističnem glasilu, referat Losovskega na petem kongresu rdeče strokovne internacionale. To kratko poročilo pove, kako je s komunističnim strokovnim gibanjem po mnenju njih voditeljev.

Poročevalec navaja teh-le deset glavnih napak:

»1. Zaostajanje organizacij za bojnim razpoloženjem množice. To je v njih organizacijah pač najbolj razširjena bolezen.

2. Slaba priprava gospodarskih bojev in zanašanje na trenutno akcijo. Organizacije začno misliti na stavko, ko dogodki dosežejo že akuten značaj.

3. Imenovanje stavkovnega vodstva ali njega izvolitev s peščico delavcev. V mnogih primerih se obravnava zadeva še birokratično.

4. Pomanjkljiv vpogled v vlogo in pomen stavkovnega vodstva in njega izolacija od stavkovnega delavstva po njih krivdi. Če je stavkovno vodstvo imenovano, se ne čuti odgovorno stavkujočim.

5. Nezdostno premišljeno obravnavanje zahtev. Sestava zahtev v najožjem krogu vodilnih oseb. To je eden najbolj važnih nedostatkov.

Pogosto se vdajajo prepričanju, da zadošča, zahteve natisniti in pozvati k stavki, in delavci bodo nemudoma ustregli pozivu.

6. Nesposobnost, parirati demagoška gesla in levičarsko govoričenje reformistične strokovne birokracije. Reformisti nastopajo včasih z levimi gesli in levimi zahtevami. V takih primerih se opaža pogosto, kako njih organizacije izgube glavo.

7. Nasilni ukrepi proti zaostalim plastem proletariata, ne prepričanje, ampak ukazi.

8. Teoretično priznavanje revolucionarne linije in opustitev te linije v praksi. Mnogo je sodrugov, ki radi glasujejo za revolucionarne resolucije, toda so mnenja, da se resolucije vendar ne nanašajo na njih delo ali njih obrat.

9. Nezmožnost, stavko pravočasno, organizirano končati in preprečiti zavlačevanje stavke do popolnega razpada in desorganizacije stavkujočih.

10. Brezglavost pred podjetniki in nezmožnost, voditi obravnave s potrebnim pritiskom.

Iz vsega tega je brez nadaljnega jasno razvidno, da komunistično strokovno gibanje v teh desetih letih obstoja ni doseglo ničesar, kar tudi potrjujejo dan za dnem komunistični gospodarski boji s svojimi neuspehi.

Doma in po svetu.

Nov predsednik državnega sveta. Za predsednika državnega sveta je imenoval kralj bivšega ministra dr. Ninko Perića.

Italija protestira. Italija je poslala tudi Grčiji protest, ker obsoja grško časopisje tržaško obsodbo in umore. Kako velika krivica je italijansko partizansko sojenje, dokazuje ogorčenje po vsem civiliziranem svetu. Ali protesti ne zmanjšajo in ne odpravijo dejanj. Italija mora izpolniti svojo obljubo, ki jo je dala vlada še pred fašističnim režimom, da bo namreč ščitila narodne manjšine in ravnala z njimi enakopravno, pa bo kmalu dvignila svoj ugled v svetu. Dejanja pa dokazujejo, da Italija ne postopa z manjšinami kulturno. Po vseh izkušnjah bi se morala Italija zavedati, da obstojata že danes dve Italiji, fašistična in protifašistična. Fašistična je danes fizično močnejša, ker je oborožena, protifašistična je pa močnejša moralno.

Mednarodna federacija transportnih delavcev v Amsterdamu je izdala oklic, v katerem poziva delavstvo, da pomaga italijanskemu proletariatu v borbi proti fašizmu.

Odprava smrtnih kazni v Angliji. V angleškem parlamentu izdeluje posebna komisija poročilo o predlogu za odpravo smrtnih kazni. Večina komisije se strinja za ukinitve smrtnih kazni in je verjetno, da tudi parlament sprejme predlog za odpravo te kazni.

V Društvu narodov v Ženevi je izid volitev v Nemčiji izzval precej nemira, vendar se splošno smatra, da bodo stranke Velike koalicije, ki zagovarjajo današnjo obliko nemške države, našle sporazum in pot za odvrnitev grozeče krize, ki bi lahko ogrozila tudi politični položaj vse Evrope.

Svobodno mesto Društva narodov. Med gotovim krogom članov Društva narodov se deluje na to, da bi se v bližini Ženeve izločil poseben kompleks iz območja ženevskega kantona, in se proglasil eksteritorialnim, kakor je na primer Vatikan. Na tem zemljišču bi se naj zgradile palače za mednarodno razsodišče, mednarodno banko, Društvo narodov in mednarodni urad za delo. Švicarska vlada je kajpada proti temu, da bi se ji odvzel kos sveta.

To je prava Kolinska cikoriya

Pretep med socialisti in heimwehrovci se je vršil zadnjo nedeljo v Inomostu na Tirolskem, kjer so slednji hoteli ustanoviti motorno sekcijo. Dva heimwehrovca sta bila ranjena.

Habsburžan Albreht izstopi iz katoliške cerkve. Habsburžani so bili kremeniti katoličani. Avstrijski cesar, vladar hiše, je imel celo pravico podati svoj veto pri volitvi papeža. Habsburžan Albreht, ki se je nedavno poročil z ženo diplomata Rudnaya, čemur je nasprotovala tudi bivša avstrijska cesarica Cita, pa hoče prestopiti v staro katoliško cerkev, da doseže razveljavljenje zakona. Če Habsburžan postane nezvest tradicijam, je to precej huda stvar.

Brüningova volilna vlada ostane začasno na krmilu in se bo predstavila novemu parlamentu. Brüning sam se bo pogajal z voditeljem socialnih demokratov Otonom Braunom, ko se ta vrne z dopusta, o vstopu socialnih demokratov v koalicijsko stranko meščanske sredine. Vsa trenejša Nemčija si je edina v tem, da se nacionalnih socialistov ne sme pripustiti v vlado, ker bi to pomenilo katastrofo za Nemčijo.

Padanje nemških vrednot na borzih. Izid nemških volitev, ki je cel svet presenetil, je povzročil precejšnjo nervoznost na borzih. Tako poročajo iz Prage, Berlina in Pariza o padanju tečajev nemških vrednostnih papirjev. Na newyorški borzi so nemške zadolžnice padle za 10 odst. Samo London je obdržal svojo hladnokrvnost.

Pri nedeljskih demonstracijah v Varšavi, kjer so se vršili tudi krvavi spopadi s policijo, je bilo 300 ljudi aretiranih. V vsej Poljski je bilo aretiranih nad 1000 ljudi. Opozicijske stranke odklanjajo vsako odgovornost za spopade.

Stavka tekstilnega delavstva v Severni Franciji je končana.

Tone Maček:

24

Ženin iz Amerike.

Spoštovana gospodična!

Mogoče se bodele čudili tem vrsticam, po vsem tem, kar se je zgodilo, ali, oprostite mi, ne morem drugače. Hočem biti odkrit in povedati kar naravnost. Ali ne bi hoteli mene kot nadomestilo za Toneta?

Dasiravno sem Vas le parkrat videl s Tonetom v Polzeli, takrat ko smo bili še doma, vendar sem že na tihem zavidal svojemu prijatelju, da ima takega dekleta. A privoščil sem mu ga, ker je bil izboren fant in moj najboljši tovariš, ki ni imel pred menoj nobenih tajnosti. Vedno mi je dajal tudi čitati pisma, ki jih je dobival od Vas, in iz njih sem se učil spoznavati Vaše plemenito srce.

Vem, da ste mu nešteto krat prisegli zvestobo do groba, in nič ne dvomim, da bi jo tudi držali, če bi on živel. A zgodilo se je drugače, neizprosna usoda Vam ga je vzela in Vas s tem odvezala vseh Vaših priseg. Nespametno bi bilo, da bi dekletu, kakor ste Vi, na ljubo nekemu lepemu spominu, zakopalo svojo mladost in bodočnost svojega življenja v brezkoristno tužovanje. Človek ne živi samo zato, da je sam srečen, ampak da tudi osrečuje druge.

Zato Vam predlagam: skušajte pozabiti, kar je bilo, skušajte se zopet sprijazniti z življenjem in presoditi, da bi ga mogli deliti z menoj. Poznam Vas in spoštujem Vaš značaj, tudi Vi, mislim, da me poznate, zato prosim, sporočite mi, ne bi li hoteli priti k meni in postati družica mojega življenja? Skrbel bom za Vas, kakor le more skrbeti ljubeči mož. Službo imam sigurno, zaslužek dober in tudi prihranil sem si že toliko, da

si lahko ustvariva čedno domovje. V domovino se zaenkrat ne želim vrniti, vsaj par let še ne. Je bolje tukaj.

V slučaju, da ste soglasni, Vam pošljem denar za vožnjo. Do tedaj pa ostajam Vaš prijatelj.

Janez Bobek.

Trenutek so vsi molčali polni začudenja, nato pa se oglasi Krajec:

»No, vidiš, kaj sem ti pravil sosed. Dekle ima srečo. Če bi le hotelo skoro ozdraveti. Zaenkrat še ne gre.«

»Pa tudi če bi bila zdrava,« je odvrnila Zagajka, »ne bi se mogla od nje ločiti. Naj jo pustim samo na pot? Jaz pa nimam prav nobenega veselja na stara leta hoditi tako daleč, čeprav bi tudi mene povabil. Pa me ni.«

»Za srečo mojega otroka se mora marsikaj žrtvovati. Čez leta bi se onadva gotovo tudi rada vrnila v domači kraj.«

»Pa čemu razpravljamo sedaj o tem. Saj vidiš, da je nesmiselno. Prosim, kar piši mu, kako je.«

»Najboljše je, da dekletu ničesar o tem ne omeniš.«

»Bog ne daj! Da se mi zopet vznemiri in zboli!«

In Krajčev oče je odpisal novemu snubcu iz Amerike. Povedal mu je, kako se je zgodilo. V slučaju, da dekletu zopet popolnoma ozdravi, ji bodo

njegovo pismo pokazali. Če pa si medtem najde kako drugo, ni treba na Tilko čakati.

Zima je začela jemati slovo. Topli prvi dnevi marca so že davno razstopili s poljskih gor in obronkov ves sneg, po vinogradih je bila zemlja že tala in suha, po pobočjih so se vedno bolj rumenile trobentice.

Po jarkih in kolovozih je otekala umazana voda v potoke, ki so napajali v dolini pohlevno Savinjo, da je grozeče naraščala in preplavljala z vrhami obraščene bregove. Po dolini so se videle še tu in tam bele krpe snega, a po kopninah je že marsikak kmet, ki je komaj čakal prvih pomladanskih dni, poganjal svoje konje po prvih brazdah, ki so se svetlikale na solncu in izhlapevale svojo zimsko vlogo. Po njih so skakljale pastirčke in prvi škrijanci so krožili svoje serpentine v sinje nebo. Samo tam na drugi strani doline, po osojnih pobočjih Šmohorja in Mrzlice, je vladala še zima in še ni hotela odstraniti svojega belega prta.

V goricah med vinogradi je razprostirala vesna svoje pisane preproge. V kotanjah so kimali zvončki, po rebrih so začele odpirati svoje temnozeleno lističe vijolece in vse okrog je bilo posejano z rumenimi zvezdi-

cam trobentic. V grmovju so se oglašale penice in v zraku je neslišno valovela topla sapa. S celih goric je že davno izginil sneg. Vinogradi so oživel. Pridne roke so obrezovale trsje, podirale kolje. Najpridnejše so že grabile z motikami, ki so zazvenele iz gorice v gorico. Sveti Gregor je prvi pomladni dan za kmeta, in takrat, če ne prej, mora začeti z delom.

Tudi Zagajka je že s pomočjo Krajčevih obrezala svoj vinograd. Najela je neko, žensko, s katero sta zbirali obrezino in raznašali v koših gnoj. Tilka bi bila rada šla z njima, da pomaga, a ko je prvič po dolgi zimi prestopila hišni prag, se malo da ni zgrudila od slabosti. Mesece in tedne je preživela v sobi in sedaj, ko je prvič stopila na svež, oster zrak, jo je vso prevzelo, da se je začela kar tresti. Njena bela lica so še bolj pobledela in morala se je oprijeti za podboje, da ni padla. Mat je prinesla iz vesele klop, jo postavila pred hišo in posadila na njo hčer, ter jo toplo zavila v zimsko ruto. Trenutna slabost je Tilko kmalu uničila in zopet se je pojavila na njenih licih lahna rdečica. Veselila se je senic in vrabcev, ki so predrzno skakali tik ob njenih nog in se prepirali za pohojeno zrno. Solnce ji je izredno dobro delalo.

Albanski kralj Zogu je bolan? — Zogu boleha na jetiki, ki je že napredovala. Zanimivo pa je, da pošilja Italija v Albanijo prav mnogo častnikov, ki prevzemajo posle v vojski in v državni upravi. Albanci se italijanizacije sicer upirajo, toda ob razdvojenosti in slabosti vodilnih politikov, ne morejo tega zabraniti. Italija se najbrže boji revolucije v Albaniji ob smrti kralja, ki bi vpliv Italije nedvomno zmanjšala, dočim ga utegne pravočasna intervencija samo povečati, če ne Albanijo izpremeniti v italijanski »dominion«.

Nad 176.000 železniških uslužbencev šteje Čehoslovaška, to je 12.33 oseb na kilometer železnice. V Avstriji jih je 14.19 na km. V Nemčiji 13.06. Osební izdatki pri čehoslovaških železnicah znašajo 2.553 milijonov letno, stvarni pa samo 2.229 milijonov.

Zdravljenje tuberkuloze. Japonški profesor Arema v Osaki je poročal na zborovanju naravoslovcev v Königsbergu o novem načinu zdravljenja tuberkuloze (jetike). Profesor Arema imenuje to novo sredstvo »AO«. Sredstvo je popolnoma neškodljivo, nestrupeno, obenem lahko užitno, ki je dobro za zdravljenje in kot varstvo pred tuberkulozo. Po izkušnjah profesorja Arema zadostuje pogostoma enkratno vbrizganje za napredovanje zdravljenja. Cepljenje živali in otrok se je vedno ugodno obneslo. Strokovnjaki bodo to novo sredstvo še temeljito preiskali.

Izdelovanje svile iz šote. Epohalen češki izum. Na praškem velesejmu so razstavljeni poskusi izdelovanja celuloze in umetne svile iz šote. Izum je last dveh pražanov. Zanj se interesira že veliko gospodarskih krogov iz raznih držav. Šota iz višje ležečih, ne preveč mokrih močvirij, vsebuje poleg raznih drugih snovi, kakor zemeljska kislina, umetno gnojilo, razna olja in ogelji, tudi velik odstotek celuloze. Šota iz južne Češke jo vsebuje do 35%. Kakor znano, se iz celuloze, ki jo pridobivajo sedaj večinoma iz lesa, izdelujejo umetna svilena vlakna. Pridobivanje celuloze iz šote je pa tudi mnogo uspešnejše, cenejše, in je taka celuloza tudi mnogo bolj trpežna in proti vlagi odporna. Proces pridobivanja celuloze iz lesa zahteva 30 ur časa, iz šote pa samo 7 do 8 ur. Režijska cena za bakreno in azetatno umetno svilo znaša za en kilogram 75 do 103 Kč., za svilo iz šote pa samo 32 Kč. Iz raznih držav pošiljajo v Prago šoto na preizkušnjo na vsebino celuloze. Če se vsa stvar obnese, bo pomenilo to pravo revolucijo v tekstilni industriji.

Pračlovek. Na Kitajskem blizu Pekinga so našli v neki zasuti podzemeljski jami prastaro človeško lobanjo in nekaj zob. Znanstveniki pravijo, da ima ta lobanja več sorodnosti z lobanjami takozvanih opic. Ugotovili so tudi, da izhaja človeški rod najbrže, če je ta razvoj resničen, od dveh vrst opic. Azijska plemena bi bila po mnenju teh učenjakov potomci orangutana, afriška plemena pa potomci gorile in šimpanze. V pradavnih vekih so se iz opic razvile razne vrste in iz dveh glavnih vrst so se pozneje razvila človeška plemena. Ako znanost dožene ta način descendance, potem bo obveljala znana Darwinova teorija, ki jo danes nekateri zametavajo.

Strela je udarila 12. t. m. v neko hišo v Novi cerkvi pri Celju. Gasilcem se je posrečilo, del hiše obvarovati.

Roparski umor v palači italijanskega vojaškega zastopnika v Varšavi. Ko se je italijanska vojaška ataža v Varšavi dr. Coro vrnil v nedeljo popoldan z njegovo soprogo od izprehoda, je našel v stanovanju 26 letno služkinjo mrtvo z razbito glavo in vse po sobah razmetano. Oropano je bilo samo 3000 zlotov in 250 lir denarja. Dr. Coro je ravno par dni prej shranil večjo vsoto denarja v banko. V bližini poslanstva se nahaja policijski komisariat.

Z bombo nad neosečo ljubico. V vasi Stoffling na Gornjem Avstrijskem se je te dni

Zakon za zaščito mater in dece.

Za sirote bi morala skrbeti družba.

Ministrstvo za socialno politiko je izdelalo načrt zakona o varstvu mater, otrok in mladine. Načrt študira sedaj higijenska sekcija vrhovnega zakonodajnega odbora.

Po tem zakonu se bo nalagalo pravice in dolžnosti roditeljem, da otroke v telesnem in duševnem oziru najbolj vzgoje. Če otroci nimajo staršev, preide ta dolžnost na ostalo rodbino, to je sorodnike prve stopnje, ded, stric, brat, sestra, zet svak. Skrb se nalaga do 14. leta.

Načrt zakona odgovarja zmislu doslej veljavnega srbskega tozadavnega zakona. Vprašanje pa je, če bo tak zakon odgovarjal današnjim socialnim razmeram. Nesreča namreč hoče, da imajo delavci večinoma mnogo otrok in slab socialen položaj. Če otroci izgube roditelje, imajo taki sorodniki z otroci težko breme, dasi so moralno dolžni se brigati za zapuščene otroke. Naše mnenje v tem pogledu je, če državna morala in verska propaganda priporočata otroški blagoslov, da bi morala tudi za sirote skrbeti družba, javne korporacije, ker zapuščenih otrok večina delavskih in nameščenskih rodbin ni v stanu ne vzdrževati, ne vzgajati. Zdi se nam, da se z zakonom, kakor je potreben in po zmislu dober, vendarle nalaga delovnim slojem nova bremena zato, da ob prevelikih žrtvah odgajajo sirote, ki jih bo pozneje v življenju izrabljala kapitalizem doma ali v inozemstvu.

Napačno bi tudi ne bilo, če bi se osnovalo za sirote posebno zavarovanje, h kateremu bi po imovinskih in življenjskih razmerah prispevali starši, država in eventualno državljani sploh, ki to lahko store.

dogodil strašen zločin. Karl Holzer je imel z mlado dekle ljubavno razmerje, ki ni ostalo brez posledic. Ko so se te posledice že videle, je Holzer energično zahteval od ljubice, da si naj odpravi in ji obenem preti, do jo sicer ubije. Ker pa dekle tega ni hotelo ali moglo, je nekega večera, ko so dekle sedele skupaj v svoji sobi, naenkrat nastala silna eksplozija, zidovi so popokali in vse šipe so popadale in že se je pojavil ogenj, katerega so pa domačini pravočasno pogasili. Obveščeni orožniki o dogodku so ugotovili, da gre za pravcati peklenjski stroj, katerega vrhica je bila skozi okno napeljana. Kdo bi si bil ta hudičev načrt izmislil? Strah je vladal v vasi. Medtem pa je naznanilo mlado dekle, da ji je ljubimec ponovno preti, če ne odpravi sramote, da jo bo ubil. Na to izjavo je bil Karl Holzer aretiran ter je po kratkem tajičenju vse priznal. Bal se je sramote in pa alimentov, zato mu je bilo vseeno, če ubije mater s še nerojenim otrokom in svojo lastno mater, ki je tudi spala v sobi z njegovo ljubico. Ta slučaj zopet jasno ilustrira, kako je ravno ljudstvo tam na vasi pokvarjeno, kjer ni tistih »brezbožnikov«, ki se po mnenju duhovnih gospodov v mestih »pokvarijo«.

Katastrofa na otroškem izletu. V Waransvillu pri Chlewelandu v Ameriki se je skupina šolarjev vozila z avtobusom na izlet. Šofer je zavozil v nek zid in avtobus se je prevrnil. Pri tem je bilo 51 otrok tako težko ranjenih, da dvomijo, da bi ostali pri življenju.

Banka oropana v Nikolnu. — V Ameriki je bila ob belem dnevu oropana banka v mestu Nikolnu v Nebraska. Pred banko se je pripeljalo z avtomobilom šest roparjev brez krink. Vstopili so v banko, napeli revolverje in ukazali, da morajo uradniki in navzoče stranke leči po tleh. Nato so roparji lepo prazni blaginje ter vzeli za en milijon dolarjev denarja in za tri milijone vrednostnih papirjev. Nato so navzoče prav vladno pozdravili in sedli na avtomobil in se odpeljali. Na avtomobilu so imeli pripravljeno strojno puško, če bi se bilo treba braniti. Izginili so brez sledu z bogatim plenom, ki je vreden v našem denarju skoro 225 milijonov ali četrta milijarde.

Arzenal ameriških roparjev. Pri zasledovanju avtomobila, v katerem se je vozila žena nekega poglavarja newyorške roparske družbe, je našla policija v njenem stanovanju cel arzenal različnega orožja, ki so se ga posluževali roparji pri svojih podjetjih. Bilo je več vrst bomb, ročnih granat, posod s plinom za soljenje, mitraljez, samokresov, več zabojev streliva in veliko število malih pištol, v obliki nalivnih peres.

Če se lasje hitro in lahko češljajo

Cvetko Kristan:

Parlament konzumentov zboruje.

(Razprava o poročilu odbora. — Zastopstva vlad. — Delegat Tuvincev.)

Dunaj, dne 26. avg. 1930.

IV.
Po pozdravih prirediteljev, predsednika kongresa in pa častnih gostov, ki so zastopali — kot že zadnjič omenjeno — vse važnejše gospodarske institucije sveta — se je začela v pondeljek popoldne debata o poročilu načelstva Mednarodne zadržne zveze.

Pred tem je zahteval še **Jakubenka** (Sovi. Rusija), da naj se dovoli posameznim članom delegacij stavljati samostojne predloge, kar pa je bilo odklonjeno.

Poročilo načelstva Zveze so dobili delegati tiskano v kongresnih agendah in obsegu celih 80 strani. Poročilo obravnava delo v l. 1927—1929 in ugotavlja, da je združništvo v stalnem razmahu. Zveza obsega 40 držav (l. 1927—35), 117 zvez ozir. združenj državnega značaja (103), lokalnega ali okrožnega značaja 5 (6), te zveze imajo včlanjenih zadrž 193.000 (169.000) in članov 56 milijonov (51 milijonov). Od l. 1927 je pristopilo 12 zvez ozir. zadrž, izstopili 2. Zveza ima tkzv. pomožne odbore kot mednarodno zadržno žensko gildo, mednarodno velenakupno družbo, ki ima 26 članic iz 23 držav s skupnim letnim prometom 328 milijonov pf. št. (90.200 milijonov ali 90 milijard 200 milijonov dinarjev) v l. 1928 napram 274 mil. pf. št. v l. 1927, dalje Mednarodno zadržno banko, ki je ugotovila, da so imele zadržne banke na svetu 656 milijonov dolarjev (t. i. 36 milijard 736 milijonov dinarjev) denarja ter končno mednarodni zadržni zavarovalni odsek, ki pripravlja ustanovitve mednarodne zadržne zavarovalnice. Zveza se je v zadnjem času zelo bavila z vprašanjem pritegnitve poljedelskih produktivnih zadrž k sebi in pa z vprašanjem neposrednega poslovnega in blagovnega prometa med konzumentimi in poljedelskoproduktivnimi zadržami. Dalje je razpravljala o vprašanju določitve točnega gospodarskega programa Zveze, ki naj bi veljal kot parola vsega združništva sveta v boju proti kapitalističnemu sistemu ter bi naj vseboval oris bodočega združno socialnega gospodarskega sistema. Ker pa je sestava takega načrta odločilne važnosti in dalekosežnega pomena in ker je treba ob njem soglasnosti vseh v Zvezi zastopanih držav, načelstvo M. Z. Z. temu kongresu še predlaga in moglo predložiti v razpravo. Predloženi so tudi predlogi za spremembo pravil, od katerih sta važnejša ona o odpravi častnega odbora (§ 14), glede poslovnega reda kongresa (§ 5), in pa zaračunavanja prispevkov (§ 17). Poročilo govori dalje še o gospodarskem sodelovanju z Zvezo narodov, kjer je M. Z. Z. zelo malo upoštevana, z Mednarodnim uradom dela, ki polno upošteva združništvo, dalje poročila o kanadskih žitnih poolih, ki so bili pravkar sprejeti v M. Z. Z., o delovanju monopolističnih koncernov, o svojih publikacijah, o mednarodnih zadržnih šolah, o mednarodnem zadržnem dnevu, zadržnem listu, zadržnem praporu itd.

Debatu je otvoril **Poisson** (Francija), ki želi, da M. Z. Z. pridobi še več novih članic. Želi več pozitivnega praktičnega dela in ne prehudega oklepanja starih dogem, ki le ovirajo delo in razširitev M. Z. Z. Praktična zadržna mednarodnost je ono, kar hočemo, in delo mednarodnih blagovnih central, zadržnih bank, tiska, šol se nam zdi veliko bolj važno kot pa teoretične izjave. — **Margaret Digby** (Anglija) soglašala z njim zlasti radi stališča napram

poljedelskim zadržam. — **Badajev** (Sovi. Rusija) poroča o stališču zadrž v U. S. S. R., ki glavno delujejo za ohranitev miru, za podporo delavstva, za manjšanje in lajšanje gospodarske krize, za podporo stavljujočih, brezposelnih in izprtihi. Priporoča to tudi ostalim. — **Lorenz** (Nemčija) polemizira s **Poissonom** in z **Badajevim**. Povdarja, da vse zadrže niso zadrže v pravem zmislu besede, da vse nimajo namena borbe proti kapitalizmu ter da ga mnoge celo podpirajo. Prave zadrže so one, ki združujejo konzumente, izvirajoče iz delavstva in srednjih slojev, da si potem skupnega nakupa ali pa skupne produkcije napravijo svojo mezo vrednejše. O organizacijah poljedelcev, zlasti kanadskih farmarjev, pa dvomi, da imajo ta namen tudi za splošnost. Obrnjen proti **Badajevu** izjavlja, da ne verjame, da bi mirovne rezolucije, pa naj se jih v tej dvorani sprejme še toliko, prinesle mir. **Važno sredstvo za mir je razorožitev in vsled tega svetuje razskim sodrugom, da doma nastopijo za razorožitev.** Njega zelo veseli napredek Rusije, o katerem je **Badajev** govoril, vendar pa dvomi vanj enako kot menda skrito tudi **Badajev**. »**Nemci smo naravno proti fašizmu v vsaki obliki, smo pa tudi proti diktaturi malega dela proletarijata nad drugim velikim delom.** (Živahno pritrdjevanje.) **Smo za demokracijo, iz katere bo šele vzrasla samoodgovornost narodov.**« (Živ. pritrd.) **Mešerjakov** (Sovi. Rusija) vprašuje, kaj je M. Z. Z. napravila v socialnih vprašanjih, kot n. pr. v podporah stavljujočih, ter za boj proti trustom sindikatom. — **Borodavsky** (Argentina — Posario de Tanta Fé) govori za avtonomijo poljedelskih zadrž v M. Z. Z. Naglašala, da s sprejemom kanadskih žitnih poolov v M. Z. Z. še ni nikakor rešeno vprašanje združitve vseh panog zadržnega gibanja v naši mednarodni organizaciji. — **Albert Thomas** (Francija) stavlja pri vprašanju o gospodarski politiki Zveze dodatni predlog ter predlaga še posebno rezolucijo, ki naroča 1. načelstvu (v katerem je pa **Thomas** tudi sam), da do prihodnjega kongresa izdela akcijski program Zveze, 2. da povsod, kjer mogoče, tako pri sklepanju trgovinskih pogodb, carinskih ugovorov in pri gospodarskih konferencah skuša povdariti zadržno načela in 3. izda vsako leto posebno poročilo o izvršenem delu in doseženih uspehih. Ta svoj predlog utemeljuje s sledečo primero: Naš častiti mojster in teoretik **Gide** je primerjal nekoč zadržno gibanje s **Pepelko**, z ono malo kuhinjsko pomočnico, ki mora opravljati umazano delo, medtem ko hodijo njene velike sestre po plesih, dokler ne pride dobra vila, ki dovede malo, ubogo deklico k sreči in radosti. On meni, da stojimo šele v začetku pravljice. Mala **Pepelka** — zadrža gleda, kako plešejo njene velike sestre, trgovina, industrija in bankarstvo kapitalistični ples, in dobra vila, zadržna zveza, ki je poklicana malo **Pepelko** zbuditi, zaenkrat še malo spi. Čas pa je že, da se zbudi, čas je, da **Pepelki** obleče lepo obleko, da se v vsej svoji lepoti in v vsej svoji veličini pokaže svetu. (Živahno pritrdjevanje.) **Haskin** (Sovi. Rusija — Minsk Beloruska republika) in pa **Kahan** (Sovi. Rusija — Moskva) sta zaključila z običajnimi govori sovjetskih delegatov proti kapitalizmu, proti revizionistom in za mir, razprave prvega dne.

(Konec prihodnjic.)

ČITAJTE „DELAVSKO POLITIKO“

**NAROČA SE
MARIBOR
POŠTNI PREDAL 22**

Ljubljana.

Ljubljano bodo zopet regulirali. Po časopisnih vesteh je za regulacijo Ljubljane, ki teče skozi mesto Ljubljano, dovoljenega 6 milijonov dinarjev kredita. Z deli se te dni že prične. Ob tej priliki se postavi nov frančiškanski most in olepša trg pred frančiškansko cerkvijo. Most bo imel tri dele: za promet in na obeh straneh še prehode za pešce. Trg bo razširjen. Tudi Prešernov spomenik se bo preselil na drugo stran, pred sedanjo Lasnik-Mayerjevo hišo, ki so podre in zgradi nova palača. Mostovje bo veljalo 1 milijon 360.000 Din.

Maribor.

Železničarske razlike in nacionalno združjenje. Nacionalci so nalepili vabila na shod železničarskih delavcev, ki se je vršil v mali dvorani Narodnega doma v Mariboru z dnevnim redom: Razlike delavcem se bodo izplačale. »Večernik« pa piše, da se je zvezarijem »posrečilo« izposlovati, da se bodo razlike izplačale. Če so zvezariji v najnovejšem času kaj ukrenili v prilog izplačila omenjenih razlik, nam ni znano. Res pa je, da je ta kamen odvalil Savez železničarjev in da so se gospodje šele tedaj začeli za stvar zanimati, ko je bilo na merodajnem mestu že odločeno, da se izplačilo izvrši. To je tudi bilo še pred kratkim na visokem uradnem mestu Savezu priznано. Sicer pa naj bo kakorkoli, glavno je, da se razlike končno enkrat že izplačajo.

Užitnina je padla. Mariborčani si bodo oddahnil, ako je res, kar se poroča iz mestne hiše, da je namreč uvidevnost zmagala, ker se nameravana davščina v obliki užitnine ne bo uvedla, to se pravi, da se ne bo uvedla s tistim ogromnim davčarskim aparatom, kot se je nameravalo, ki bi bil sam stal mestno občino več kot polovico kosmatih dohodkov. Veseli nas, če smo z našim članki kolikor toliko pripomogli, da se ne bo mali Maribor ogradilo s staroveškim zidom. V poročilih, ki so jih tozadevno prinesli nekateri listi, se pravi, da se je mestna občina obrnila na razna avstrijska mesta, kjer še obstoja užitnina, po informacije, ki so zelo neugodne, češ, da stane režija nad 50 odstotkov kosmatega dohodka in da se v dotičnih mestih namerava to zastarelo davščino čimprej odpraviti. Po te informacije sicer ne bi bilo treba hoditi v dotična mesta, ker smo to tudi brez istih vedeli, kar smo v našem listu tudi ponov-

no poudarjali. Ampak za pošten umik je tudi treba kritja! Toda s tem ni vsaka obremenitev našega mariborskega prebivalstva odpravljena. Namesto užitnine v obliki mitnic z neštevilnimi »iblatarji«, se namerava že obstoječo tovarninsko davščino, ki se jo sedaj na kolodvorih pobira, razširiti in povečati, ki bi v novi obliki nesla letno tri milijone Din namesto dosedanjih 600.000 Din. Tovarninska davščina je bila pod socialističnim županom uvedena za to, da bi se dohodki iz iste stekali izključno v fond za gradbo stanovanj. Ta potreba še do danes ni prenehala, vendar pa se omenjeni fond s tem tudi formalno likvidira, faktično je že itak likvidiran, med tem pa bo davščina, ki bo silno povečana, saj bo nesla petkrat toliko kot je dosedaj — služila za kritje splošne mestne uprave. Mi vztrajamo principijelno pri zahtevi po uvedbi direktnih davščin slejkoprej, sicer pa je tovarninska davščina manjše zlo kot užitnina. Toda davščini je treba določiti gotov namen, n. pr. za kritje potrebščin za vzdrževanje cest, ulic in trgov, za kar imamo sicer že en vir: kaldrmino, ki pa se je ne poslužujemo. Pri tej priliki ponovno opozarjamo na nujno potrebo tlakovanja dovozne ceste na tovarni kolodvor.

Dobra hrana v Javni kuhinji na Slomškovem trgu 6: v A-razredu opoldne in zvečer Din 8.30, v B-razredu Din 12.30, v C-razredu Din 14.30. Priglasite se!

Šoštanj.

Električni tok ga je ubil. V Šoštanju je 30 letni mesarski pomočnik, Ivan Stucin, popravljaval tovorni avto svojega gospodarja, mesarja Kozlevčarja. Ležeč pod avtom, si je svetil z električno svetilko, pri tem pa je prišel v stik z električnim tokom, ki ga je ubil. Vsi poskusi, obuditi ga k življenju, so bili brezuspešni.

Hrastnik.

V nedeljo, dne 21. t. m. se vrši ob 9. uri dop. na dvorišču Konsumnega društva rudarjev v Hrastniku javen gospodarski shod vseh občanov Hrastnika. Dnevni red: 1. Poročilo o nameravani odkloplitvi Hrastnika od občine Trbovlje; 2. Okoliš zdravstvene občine Trbovlje; 3. Vodovod; 4. Slučajnosti. Vabljeni so vsi občani brez izjeme.

Književnost.

Izdaje založništva »Nova kultura« v Beogradu, po svoji izbiri najbolj ustrezajo duhu časa in nam posredujejo dela najnaprednejših in najpriljubljenejših svetovnih pisateljev. Tudi njih oprema je na jugoslovanskem književnem trgu najbolj moderna,

odlikuje jih lep tisk na finem papirju. Do zdaj je založba izdala že šest knjig: Andre Baillona »O jednoj Mariji«; Upton Sinclairja »Metropola«; Erich Marija Ramarqueja »Na zapadu ništa novo«; Stijn Streuvelsa »Sluga Jane«; Jack London »Kralj Alkohol« in Upton Sinclairja »Menjači«. S »Kraljem Alkoholom« je napisal Jack London najostrejšo in najbolj stvarno obtožbo proti alkoholu in njegovim zagovornikom, kar jih je bilo kedaj napisanih. Psihološko je analiziral vse njegove goste mreže občutkov, nastrojenj, domišljije, zanosa in ponižanja, vse njegove reflekske, iz katerih se da slutiti drama pisateljevega življenja in njegove rane smrti. Noben organizem si od narave ne želi alkohola, temveč mora biti k temu privzgojen po dolgih bojih, v katerih podleže mamili, ki preži za človekom za vsakim vogalom, ob vsaki priliki, se mu ponuja in hvali v nešteti oblikah in se mu celo priporoča kot državljanska dolžnost od istih faktorjev, ki so poklicani, da skrbijo za srečo in dobrobit državljanov. Pozna se, da je on, ki je to napisal, moral vse te uredbe sam doživljati in jih je zapisal za opomin človeštvu. — »Menjači« Upton Sinclairja so pravzaprav nadaljevanje njegovega romana »Metropola«, v katerem opisuje na kako rafiniran in razsipen način znajo ameriški milijonarji zapravljati denar. V »Menjačih« nam pa prikazuje, na kak način si ta denar pridobivajo. Wallstreet, spekulacije, luksuzne jahte, parnike na borzi, uničenje stotisoč človeških eksistenc, ljubezenske zadevščine, akcije, strast, pomanjkanje čuta odgovornosti napram družbi, napram človeku, vse to se vrsti v knjigi, kakor v filmu. Knjige se naročajo v založbi »Nolit«, Beograd, Kn. Ljubice 28, III. nadstropje, in stanejo v platno vezane Din 50.—, kartonirane Din 30.—.

„Priatelj prirode“.

Izlet na Vrh Sv. Treh kraljev se bo vršil v nedeljo, dne 28. t. m. Odhod iz Ljubljane z vrhničanom ob 7.50 zjutraj do Vrhnik. Povratek iz Logatca ob 21.57. Izlet je za jesenski čas najlepši. Lepi gozdovi in senožeti. Vrh je visok okrog 1000 m, pot ni naporna. Izlet bo zabaven in zanimiv, ker ga bodo vodili naši veterani, ki hočejo pokazati, da so tudi prijatelji prirode. — S tem je končana debata, ki sta jo o tem izletu vodila v »Delavski Politiki« neki Janez in neki kuhar, ki sta pa odboru »Priatelj prirode« prav dobro znana. Da ne bosta še naprej nergala, je odbor določil, da bo Ivan Mlinar vodil izlet, kuhar pa mora iti s svojimi pomočniki že dan poprej na Vrh, da ga tam najdemo že s pripravljenim kosilom. Torej stari očete bodo tokrat vodili mladino, kar je z moralno-pedagoškega stališča pravilno. Mladina jim bo pa na izletu seveda tudi pomagala, da pokaže starini, da bodočnost — slaba ali dobra — pripada mladini. — Odbor.

Prijatelj Prirode, Maribor: V nedeljo, dne 21. septembra izlet na Sv. Duh na Ostrem vrhu. Odhod ob 4. uri zjutraj od glavnega trga; nazaj na Falo. Vodi Brosche. — V ponedeljek, dne 22. septembra ob 19. uri seja voditeljev. Ob pol 20. uri odborova seja v društvenem lokalu, Frankopanova cesta 1.

Člani »Priatelja Prirode« iz Trbovelj in Hrastnika priredijo v soboto, dne 20. septembra 1930 na izlet v Zagreb (na Slemo). Odhod ob 19. uri zvečer z vlakom.

Šolske torbice in nahrbtnike
v veliki izbiri priporoča

I. KRAVOS
Maribor, Aleksandrova cesta štev. 13

Izredno nizke cene! Največja zaloga pišč! Popravila vseh instrumentov!
Tvornica glasbil
MEINEL & HEROLD
Prodajalna: Trg Svobode Maribor.

Veletrgovina igrač in galanterije

F. König, Celje

USTANOVLJENO LETA 1885

Velika izbira otroških vozičkov, usnjenih izdelkov, kovčegov, ročnih torbic, gramofonov, radio materiala i. t. d. po najnižjih cenah.

Zbirajte za tiskovni sklad

Podružnica Delavske telovadne in kulturne zveze „Svobode“ Studenci

priredi dne 20. septembra 1930 v gostilni Ilgo poprej Gačnik

VINSKO TRGATEV

in razne druge zabave.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Vstopnina Din 3.—.

K obilni udeležbi vabi **ODBOR.**

Ob pričetku šole.

Najcenejši in najboljši vir za nakupovanje vseh potrebščin. Otroške nogavice od Din 5.— navz. Moške nogavice od Din 5.— navz., damske nogavice od Din 7.— svilene po Din 12.—, prvovrstne flornogavice od Din 17.— navzgor. Čipke vezene m od Din 1.— navz. Šolski nahrbtniki od Din 15.— navzgor, Šolske torbice (mape) iz prvovrstnega usnatega platna Din 35.—, Šolske mape iz prvovrstnega usnja Din 60.—, puščice po Din 3-50 navz. Šolske majice iz čiste volne od Din 48.— naprej. Obleke pletene lastnega izdelka od Din 100 naprej. Vse vrste sukanca, prece, igelj, gumbov in druge potrebščine po brezkonkurenčnih cenah.

EKSPORTNA HIŠA „LUNA“
MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 19

TIVAR OBLEKE

za gospode	od Din 240.— do 790.—
za dečke, od 11 do 16 let	od Din 200.— do 420.—
za otroke od 3 do 10 let	od Din 110.— do 160.—
zimske suknje	od Din 300.— do 750.—
hlače	od Din 89.— do 150.—

Prost ogled — ne da bi se sililo k nakupu!

Samoprodaje v vseh večjih krajih!

Prodajalna v Mariboru:

JAKOB LAH, Glavni trg 2

Nalagajte svoje prihranke

**v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Rotovski trg štev. 6.**

**Posojila dajemo po
ugodnih pogojih!**

**Vloge obrestujemo po 7%
proti trimesečni odpovedi.**